FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
Miljøvernavdelingen

Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet - KONTROLLRAPPORT

Anleggsnr.	Kontrollnr.	Saksnr.	Rapportdato:
0301.1379.01	2013.340.I.FMOA	2013/ 22814	09/12-2013

Opplysninger om virksomheten

Navn	Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet
Organisasjonsnr.	993467049
Bedriftsnr.	874716782
Kommune/Kom.nr.	OSLO
UTM 32 - koordinater	øst: 595840 nord: 6646856
Besøksadresse	Sognsvannsveien 20
Postadresse	Postboks 4950 Nydalen, 0424 OSLO
Telefonnr.	23 07 00 00
E-post	post@oslo-universitetssykehus.no
NACE-kode	35.500 – Damp og varmtvannsforsyning

Opplysninger om kontrollen

Kontrolldato	14.11.2013
Virksomhetens representanter	Joachim Hagerup, Seksjonsleder VVS Steinar Aasheim, Avdelingsleder VVS
Fylkesmannens kontrollører	Helene Mathisen, Overingeniør Kjersti Aastorp Hirth, Overingeniør
Bakgrunn for kontrollen	Landsdekkende tilsynsaksjon; Rene brensler 2013
Tema for kontrollen	• Utslipp til luft • Avfallshåndtering • Miljørisikovurdering

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 4 avvik under kontrollen. Disse er:

Avvik 1: Oslo universitetssykehus sine mål for begrensning av utslipp fra fyringsanlegget er mangelfulle
Avvik 2: Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet mangler årlige utslippsmålinger fra fyringsanlegget.
Avvik 3: Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet mangler et måleprogram.
Avvik 4: Virksomhetens avfallshåndtering er mangelfull.
Avvik 5: Fyringsanlegget mangler en miljørisikovurdering

Frist for tilbakemelding: 20. februar 2014

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon: 22 00 35 00	Saksbehandler: Helene Mathisen
Postboks 8111 Dep	Tordenskiolds gt 12	Telefaks: 22 00 36 58	Direkte telefon: 22 00 36 43
0032 OSLO	Inngang sjøsiden	Internett:	E-post: fmoapostmottak@fylkesmannen.no
		www.fylkesmannen.no/OsloOgAkershus	Org.nummer: NO 974 761 319

Avvikene og anmerkningene er beskrevet på sidene 3-6. (For definisjon på avvik og anmerkning, se neste under).

Bakgrunn

På generelt grunnlag fører Fylkesmannen tilsyn for å forebygge og avdekke forurensning av ytre miljø. Som et ledd i dette arbeidet inngår tilsyn med forbrenningsanlegg basert på rene brensler, hvor summen av enhetenes maksimale innfyrte effekt er 1-50 MW. Rene brensler er kull, olje, biobrensel og gass.

Fylkesmannen har i denne omgang valgt ut virksomheter knyttet til biobrensel (flis/pellets) og olje for inspeksjonene. Fylkesmannen kontrollerer at virksomhetene overholder kravene i miljøregelverket og vil samtidig øke miljøbevisstheten i bransjen.

Kontrollrapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under kontrollen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus. Hovedtema for kontrollen var:

- Utslipp til luft
- Næringsavfall og farlig avfall
- Miljørisikovurdering

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Anmerkning: Defineres som et forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Dokumentunderlag og regelverk

- *Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven)*, av 13. mars 1981, med senere endringer
- *Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)*, av 1. juni 2004, med senere endringer
- *Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*, av 6.desember 1996, med senere endringer.
- *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)*, av 1. juni 2004, med senere endringer.

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 5 avvik under kontrollen.

Avvik 1: Oslo universitetssykehus sine mål for begrensning av utslipp fra fyringsanlegget er mangelfulle

Avvik fra:
Internkontrollforskriften § 5 pkt 4

Funn: Oslo Universitetssykehus kan ikke vise til dokumentasjon som viser mål for ytre miljø når det gjelder utslipp til luft.

Kommentarer: Fylkesmannens miljøvernavdeling kontrollerte i denne aksjonen 3 av sykehusene under Oslo Universitetssykehus. Under kontrollene på Gaustad og Aker sykehus ble det oppgitt at økonomi var styrende for om strøm eller olje var foretrukket som energikilde. Under kontrollen ved Rikshospitalet ble det imidlertid opplyst at strøm skulle alltid foretrekkes fremfor olje, og at olje kun skulle brukes som spisslast. I følge Rikshospitalet er energibudsjettet skilt ut fra sykehusets øvrige driftsbudsjett nettopp for å sikre at miljøhensyn, ikke økonomihensyn for driften av sykehuset, skal være utslagsgivende for hvilken energikilde som velges. Oslo universitetssykehus Rikshospitalet kunne imidlertid ikke dokumentere at dette var nedskrevet som mål i internkontrollen. I og med at to av sykehusene under OUS hevder at olje vil bli foretrukket som primærlast i det øyeblikket olje er billigere enn strøm konkluderer Fylkesmannen med at internkontrollen på dette punktet er mangelfull i Oslo Universitetssykehus.

Oppfølging og tilbakemelding:
Dokumentert miljømål, med definerte akseptkriterier for utslipp fra fyringsanleggene til Oslo Universitetssykehus oversendes Fylkesmannens miljøvernavdeling innen fristen for tilbakemelding.

Avvik 2: Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet mangler årlige utslippsmålinger fra fyringsanlegget.

Avvik fra:
Forurensningsforskriften §§ 27-4 og 27-6.

Funn:
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet har ikke utført utslippsmålinger til luft basert på kravene i forskriften.

Kommentarer:
Varmesentralen ved rikshospitalet har 3 fyringsenheter for olje > 10-50 MW. Ut i fra forskriften skal det måles støv, NO_x og CO en gang hvert år. Utslippsmålingene til luft må gjennomføres ved representative produksjons- og driftsforhold, og målepunktene som benyttes må gi representative målinger av utslippene til luft.

Resultater fra utslippsmålinger skal oppbevares i minst 5 år og være tilgjengelig ved kontroll eller på forespørsel fra forurensingsmyndigheten.

Det er ulike utslippsgrenser for fyringsenhetene avhengig om de er etablert før eller etter 1.januar 2010 jf. forurensningsforskriften § 27-4 og § 27-5. Fra 31.desember 2014 skal derimot alle anlegg oppfylle kravene som gjelder for nye fyringsanlegg.

Oppfølging og tilbakemelding:
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet må oversende resultatene fra utslippsmålingene for kommende fyringssesong til Fylkesmannen, når disse er utført.

Avvik 3: Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet mangler et måleprogram.

Avvik fra:
Forurensningsforskriften § 27-6d
Internkontrollforskriften § 5 pkt 7

Funn:
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet har ikke utarbeidet et måleprogram for utslippsmålinger til luft.

Kommentarer:
Målinger og beregninger skal gjennomføres i henhold til et program som skal inngå i bedriftens dokumenterte internkontroll. Måleprogrammet skal beskrive fastlegging av målemetode og prøvetakingsmetode, utvelgelse av måleperioder samt beregningsmodeller og utslippsfaktorer som benyttes. Som en del av måleprogrammet skal det også foreligge rutiner for kalibrering, vedlikehold og renhold av utslippsrelatert utstyr.

Måleprogrammet skal beskrive og begrunne prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver i de ulike trinnene for målinger:

1. metoder for volumstrømmålinger
2. prøvetaking
3. analyse
4. utregning og rapportering av utslipp, med vurdering og diskusjon av resultatene

Oppfølging og tilbakemelding:
Måleprogram for utslippsmålinger til luft oversendes Fylkesmannen innen tilbakemeldingsfristen.

Avvik 4: Virksomhetens avfallshåndtering er mangelfull.

Avvik fra:
Avfallsforskriften § 11-5
Internkontrollforskriften § 5 2 ledd, pkt 7

Funn:
- Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet har liten oversikt over avfallet etter feiing av aske/sot.
- Rutine for håndtering av farlig avfall er generell for sykehuset og reflekterer ikke de lokale rutinene ved fyringssentralen
- Farlig avfall i form av oljeforurenset masse var lagret uten merking
- Oljeforurenset masse var ikke levert som farlig avfall

Kommentarer:
Farlig avfall som oppstår i forbindelse med fyringsanlegget, som spraybokser og liknende blir levert til et samlingspunkt for avfall/ farlig avfall internt på Rikshospitalet og deklarert derfra. Under kontrollen kom det imidlertid frem at oljeforurenset masse blir levert utenom dette systemet. I tillegg var oljeforurenset masse oppbevart i avfallssekker uten merking med hva det inneholdt. Oljeforurenset masse var ikke deklarert eller levert som farlig avfall. Absorberende materialer med oljesøl og lignende er farlig avfall, og må ikke blandes med annet avfall.

Sot/ aske avfall som oppstår i forbindelse med feiing blir heller ikke levert og deklarert igjennom det interne systemet. Årlig feiing av røykrør gjøres av Parat Halvorsen som også tar med seg sot/aske avfallet som oppstår. Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet kunne ikke vise dokumentasjon på hva soten/asken inneholder, mengder eller hvor det leveres (avfallsmottak eller deponi). Vedlegg 1 til avfallsforskriftens kapittel 11 viser til at flygeaske og kjelstøv fra forbrenning av olje er farlig avfall med EAL kode 10 01 04.

Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet har utarbeidet en overordnet rutine for avfallshåndtering i bedriften. Rutinen er lite informativ og relevant for håndteringen av det farlige avfallet som oppstår i forbindelse med fyringsanlegget. Rutine for avfallshåndtering som innbefatter farlig avfallshåndtering fra fyringsanlegget bør inneholde:
- Hvilke typer farlig avfall oppstår, eksempelvis oljeforurenset masse, sot/ aske fra feiing og spraybokser
- Hvor oppbevares farlig avfall
- Hvordan skal det farlige avfallet merkes
- Hvordan foregår levering av det farlige avfallet
- Det må også fremgå av rutinen at hvis farlig avfall skal leveres utenom det interne systemet, så må det deklareres og leveres til godkjent mottak for farlig avfall

Deklarasjonsskjema skal være fullstendig utfylt med bedriftsnummer, avfallsstoffnummer, EAL kode og underskrift over den tykke streken. Kopi av deklarasjonsskjemaer skal tas vare på, slik at bedriften kan dokumentere levering av mengde og type farlig avfall.

Farlig avfall skal leveres minst 1 gang pr år fra varmesentralene, dersom den totale mengden farlig avfall overstiger 1kg.

Oppfølging og tilbakemelding:
En skriftlig rutine må utarbeides for håndtering av farlig avfall som oppstår i forbindelse med fyringsanlegget.
Dokumentasjon på levering av aske/sot fra feiing oversendes Fylkesmannen innen tilbakemeldingsfristen.

Avvik 5: Oslo universitetssykehus, Rikshospitalets miljørisikovurdering er mangelfull

Avvik fra:
Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd pkt. 6

Kommentarer: Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet har gjennomført en risikoanalyse, men denne kunne ikke dokumenteres under kontrollen. I ettertid har Fylkesmannen fått informasjon om at denne risikoanalysen har lite fokus på ytre miljø.
Typiske forhold som bør vurderes er for eksempel miljørisikoen for ekstraordinære utslipp fra fyringsanlegget som følge av lagring av konsentrerte kjemikalier i forhold til sluk. Under befaringen av fyringsanlegget ble det observert flere tilfeller av konsentrerte kjemikalier lagret i plastbeholdere i nær tilknytning til sluk.

Ved en miljørisikoanalyse skal det kartlegges farer, problemer og hendelser med tanke på ytre miljø og forurensning. På denne bakgrunn skal det utarbeides planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Dette gjelder både akutte hendelser og tilstander som kan utvikle seg over tid. Kartleggingen og handlingsplan med tiltak skal oppbevares for eget bruk og for dokumentasjon overfor tilsynsmyndigheter.

Gangen i en risikovurdering kan være:
- Kartlegge hva som kan skje
- Hvor sannsynlig er det
- Hvilke følger kan hendelsen gi
- Vurdering av risiko
- Hvordan redusere risiko - tiltak

Det finnes mer om risikovurdering og internkontroll på www.regelhjelp.no

Oppfølging og tilbakemelding:
Miljørisikovurdering med kartlegging, risikovurdering og tiltaksplan oversendes fylkesmannens miljøvernavdeling innen fristen for tilbakemelding.

Andre forhold
Kontrollen besto først av dokumentasjonsgjennomgang og deretter befaring av fyrings-anlegget.

Rikshospitalet har en utslippstillatelse gitt av SFT i 1997. I etterkant av kontrollen vil Fylkesmannen gjennomgå tillatelsen og vurdere tilbaketrekking av tillatelse slik at

fyringsanlegget styres etter forurensningsforskriften kapittel 27. Eventuelle kommentarer eller spørsmål om dette kan rettes til Ingvil Grande: fmoaigr@fylkesmannen.no, tlf. 22 00 36 64.

Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet er en del av Oslo universitetssykehus HF, sammen med Aker Sykehus, Ullevål sykehus og Radiumhospitalet

Alle har fyringsanlegg basert på strøm (elektrokjeler) som grunnlast og olje som spisslast. Hafslund varme AS drifter fyringsanlegget ved Ullevål sykehus, mens de respektive sykehusene drifter sine egne fyringsanlegg.